

Max van Lingen

Varför finns inget socialdemokratiskt parti i USA?

I det stora "frihetens land" USA är den politiska valfriheten ynkligt liten. De dominerande partierna, det Demokratiska och det Republikanska, står visserligen i strid med varandra under valkampanjer, men till sitt innehåll skiljer de sig föga sinsemellan. De har som partier likadan hemvist och de försvarar likartade intressen.

Även om Förenta staterna i Nordamerika har en lång tradition av radikalitet och arbetarkamp finns det i landet inget socialdemokratiskt arbetarparti. Tvivelsutan har den nordamerikanska samhällsutvecklingen framkallat ogynnsamma omständigheter för ett massarbetarpartis uppkomst. Men icke desto mindre är det den amerikanska vänsterns oförmåga, som har varit det utslagsgivande i detta misslyckande.

Det första hindret för uppkomsten av ett socialdemokratiskt massparti var Förenta staternas utbredning västerut på den, i stort sett obebyggda, nordamerikanska kontinenten. I Europa var arbetarnas kamp och kollektiva aktioner den enda möjligheten att komma ur sitt sociala elände som den industriella revolutionen förde med sig. Och bildandet av socialdemokratiska masspartier var en del i denna strid. De amerikanska arbetarna kunde däremot söka sig en utväg ur sitt elände med att finna odlingsmark västerut. "Go west" var slagordet. Detta lättade på trycket från arbetarklassen samtidigt som det förstärkte föreställningen den "amerikanska drömmen".

Det andra hindret utgjordes av de etniska och religiösa motsättningarna som fanns mellan de olika invandrargrupperna. Och de redan etablerade invandrarna såg ofta nytillkomna invandrare som ett hot mot sin ställning. Den fackliga landsorganisationen American Federation of Labour (AFL) uppstod till stor del för att försvara de etablerade invandrarnas rättigheter. De nya invandrarna som sålunda uteslöts från den fackliga organiseringen såg efter andra institutioner för att befrämja sina rättigheter. Det blev den katolska kyrkan och maffian.

Det för USA säregna problemet var också afroamerikanernas utanförskap. Under lång tid härskade tystnad även från socialisters sida, man hade knappt någon kritik alls av raslagarna. Många strejker, såsom den stora järnvägsstrejken med 250 000 strejkande i 27 delstater 1894, förlorades just p.g.a. att fackföreningarna uteslöt afroamerikanerna från medlemskap. Den fattigaste och mest utsugna delen av den amerikanska arbetarklassen förblev därigenom utanför räckhåll för socialistisk bildning och organisering.

Försöken att uppbygga ett vänsteralternativ har således alltid stupat på två omständigheter. För det första hade den amerikanska vänstern ingen strategi om hur man skulle överbrygga de etniska och religiösa motsättningarna. Och för det andra satte man, om och om igen, hoppet till det Demokratiska partiet istället för att vidmakthålla en oavhängig inriktning.

Det framgångsrikaste skedet som den amerikanska vänstern någonsin har haft var när man i realiteten bröt med det Demokratiska partiet. Det ledde 1901 till upprättandet av det Socialistiska partiet. Partiet fick stort stöd bland gruvarbetare och från judiska, tyska och finländska invandrare. Tio år gammalt hade partiet 100 000 medlemmar och vid presidentvalet 1912 fick partiets kandidat Eugene Debs 12 procent av de avgivna rösterna. Men partiet misslyckades med att organisera katolska arbetare med bakgrund i Irland, Italien och Östeuropa. Detta kom att innebära att partiet inte kunde hålla emot nationalismen och antikommunismen som vällde över USA efter landets deltagande i det första världskriget och senare arbetar- och bonderevolutionen

i Ryssland.

Många av det Socialistiska partiets kader gick under 1920-talet över till det nybildade Kommunistiska partiet i USA (CPUSA). I och med att kommunisterna hade en inriktning som var det Demokratiska partiet oavhängigt kunde CPUSA i slutet på 1920-talet erövra en stark ställning i stora industristäder såsom Chicago och Detroit. Men fr.o.m. 1935 sökte partiet, i enlighet med Moskvas nya folkfrontsstrategi, ett närmade till det Demokratiska partiet. Under slagordet "kommunism är amerikanism" stödde partiet den demokratiska presidenten Roosevelts New Deal strategi. CPUSA förlorade sin attraktionskraft bland arbetare som ville och sökte efter en inriktning som stod fri från det Demokratiska partiet.

Efter misslyckandet med att upprätta ett arbetarparti gav vänstern upp inriktningen att rikta sig till arbetarklassen i sin helhet. Under radikalismens återkomst på 1960-talet sågs studenterna, särgrupperingar etc som den nya revolutionära förtruppen. Isolerade som dessa grupper ändå var, hade de ingen chans att inta någon sådan förtrupsroll. Vänstern sökte därefter stöd hos det Demokratiska partiet, men denna strategi avväpnade aktivisterna på nytt och luften gick ur dem.

Den senaste tidens ekonomiska kris har åter visat på sociala strider i USA. De fackliga massupp-båden i Wisconsin mot försöket att upphäva offentligt anställdas rätt till kollektivavtal, Occupy-protesterna, och den framgångsrika lärarstrejken i Chicago är tydliga tecken. Omständigheterna är för handen att återigen bygga ett vänsteralternativ. Men de försöken kan lyckas endast och allenast ifall den amerikanska vänstern lösgör sig från det Demokratiska partiet och utvecklar en strategi i att förena olika sociala grupper i deras kamp.

Socialisme.nu (Amsterdam) 26 november 2012. Översättning Per-Erik Wentus.

Lästips:

Mike Davis: [Den amerikanska arbetarklassen](#) (om arbetarklassens framväxt i USA)

Leo Huberman: [Det amerikanska folkets historia](#)